

The role of the family and the society in the formation of youth civil activity

Khabibulla MURATOV ¹

Interfaculty English at Karshi State University

ARTICLE INFO

Article history:

Received September 2020

Received in revised form 15

September 2020

Accepted 25 September
2020

Available online
1 October 2020

keywords:

Civilization
Objective
Intellectual
Moral responsibility
Democratic society
Professional
Position
Convention
Terrorism
Extremism
Session
Actor

ABSTRACT

This article can be useful as a resource when studying the role of family and society in the formation of civic engagement of young people in the higher education system based on a system-functional approach to highlight the practical significance of reforms in the education system. Today's students are those who are preparing to fulfill the glorious tasks facing our country tomorrow. Consequently, student work is mental work with its own characteristics, which means that this work is expressed in excellent study, scientific activity and creative mastery of the foundations of science. This is the professional activity of student youth. At the current stage of development of our society, the activity of young people in the spiritual sphere consists in their conscious and creative realization of their active life position. Such a position is to know the essence of the policy of building a free and prosperous homeland, a free and prosperous life in our country, to deeply relate to social events, to study the priorities of social development, to skillfully combine theory and practice, to show an active attitude to work, loyalty and moral qualities. Facilities

2181-1415/© 2020 in Science LLC.

This is an open access article under the Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.ru>)

¹ Muratov Khabibulla Abdukodirovich Teacher at the chair of Interfaculty English at Karshi State University, Karshi, Uzbekistan
Email: h.murodov1983@gmail.com

Ёшларнинг фуқаролик фаоллигини шакллантиришда оила ва маҳалланинг ўрни

АННОТАЦИЯ

Калит сўзлар:

Цивилизация
Объектив
Интеллектуал
Маънавий масъуллик
Демократик жамият
Профессионал
Позиция
Конвенция
Терроризм
Экстремизм
Сессия
Актёр

Ушбу мақола олий таълим тизимида ёшларнинг фуқаролик фаоллигини шакллантириш оила ва маҳалланинг ўрни масаласини тизимли-функционал ёндашув асосида ўрганиш таълим тизимида амалга оширилаётган ислоҳотларнинг амалий аҳамиятини ёритишида, таълим сифати ва самарадорлигига эришиш механизмларини тадқиқ этишида манба сифатида фойдали бўлиши мумкин. Бугунги талаба ёшлар эртанги кунда мамлакатимиз олдида турган улуғвор вазифаларни амалга оширишга тайёрланаётган кишилардир. Бинобарин, талаба меҳнати ўзининг алоҳида хусусиятларига эга бўлган ақлий меҳнат экан, демак бу меҳнат аъло ўқишида, илмий фаолиятда ва фан асосларини ижодий ўзлаштиришда ўз ифодасини топади. Бу эса талаба ёшларнинг профессионал фаолиятидир. Жамиятимиз ривожининг ҳозирги босқичида ёшларнинг маънавий соҳадаги фаоллиги уларнинг ўз актив ҳаётий позициясини онгли ва ижодий равишда амалга оширишидан иборатдир. Бундай позиция-юртимизда озод ва обод Ватан, эркин ва фаровон ҳаёт қуриши сиёсатининг моҳиятини билишни, ижтимоий ҳодисаларга теран муносабатни, жамият тараққиётининг устувор вазифаларини чуқур ўрганишни, яъни назария билан амалиётни моҳирона қўшиб олиб боришини, меҳнатга фаол муносабатни, юксак эътиқод ва ахлоқий фазилатларни намоён этишини англатади

Роль семьи и общества в формировании гражданской деятельности молодежи

АННОТАЦИЯ

Ключевые слова:

Цивилизация
Объективная
Интеллектуальная
моральная
Ответственность
Демократическое
Общество
Профессионал
Позиция
Конвенция
Терроризм
Экстремизм
Сессия
Актер.

Данная статья может быть полезна как ресурс при изучении роли семьи и общества в формировании гражданской активности молодежи в системе высшего образования на основе системно-функционального подхода для освещения практической значимости реформ в системе образования. Севодняшние студенты - это те, кто готовится к решению тех славных задач, которые стоят перед нашей страной завтра. Следовательно, студенческая работа - это умственная работа со своими характеристиками, а это означает, что эта работа выражается в отличной учебе, научной деятельности и творческом владении основами науки. Это профессиональная деятельность студенческой молодежи. На современном этапе развития нашего общества

активность молодежи в духовной сфере заключается в сознательной и творческой реализации своей активной жизненной позиции. Такая позиция - знать суть политики построения свободной и процветающей Родины, свободной и благополучной жизни в нашей стране, глубоко относиться к социальным событиям, изучать приоритеты общественного развития, умело сочетать теорию и практику, проявлять активное отношение к работе, верность и моральные качества. средства.

Инсон ҳаётининг ҳар бир босқичи муҳимдир. Оила-жамиятнинг таянчи. Ёшларимиз онгида элу юртга, Ватанга муҳаббат туйғулари оиласда, улар яшаб турган маҳаллада шаклланади. Мамлакатнинг эртанги куни, тинч ва обод бўлиши энг олдин мана шу кичик жамиятда ўсиб-унаётган ёшларимизга боғлиқ. Қайси оиласда, қайси маҳаллада тарбия яхши йўлга қўйилар экан, ўша оила, ўша маҳалла гуллаб-яшнайди. Ислом таълимотида ёш авлоднинг жисмонан соғлом ва бақувват бўлиб улғайишига жиддий аҳамият берилган. Бу ҳақда Пайғамбаримиз Муҳаммад (с.а.в.): “Фарзандларингизга сузиш ва камон отишни, қизларга ип йигиришни ўргатинглар”, деганлар. Кўп болали оиласларда, айниқса қишлоқ жойларида, болалар ҳалол меҳнат қилишга, укаларини тарбиялашга, ота-онасига, қўни-қўшнига ёрдам беришга ёшлигиданоқ одатланганлар. Каттадир-кичиқдир учрашганда бир-бирларига салом бериб, ҳол-аҳвол сўраши ҳам юксак ахлоқий фазилат саналган. Қизлар ибо, андиша, камтарлик, шарму ҳаё, иффат, ор-номус нима эканлигини китоблардан ўқиб эмас, балки биринчи марта ота-онадан, қўни-қўшнидан ўрганганлар. Фарзанд тарбиясини қачондан бошламоқ керак?, деган савол кўпчиликни ўйлантиради. Кўпчилик олимлар унга турлича жавоб бериб келганлар. Хусусан, бу саволга Ибн Сино: «Бола тарбияси билан унинг туғилишидан аввалроқ, она қорнидан бошлабоқ шуғулланиш лозим», деб жавоб берган. Таниқли педагог А.С.Макаренко беш ёшгача бўлган тарбия боланинг шахсияти шаклланишида ўта муҳим аҳамиятга эга эканини қайд этиб ўтган. Бу ҳақда у шундай деб ёзган: "...тарбиянинг бош асоси беш ёшда ниҳоясига етади, демак, сиз беш ёшгача нима қилган бўлсангиз, бу тарбиявий жараённинг 90 фоизини ташкил этади, кейинги тарбия эса қайта тарбиялаш негизида давом этади". Тарбияда энг муҳим восита бу меҳр ва шириңсўзлик билан тарбиялашдир. Бу икки восита бир бўлиб, болани шакллантиради. Ҳар бир бола инсонларга хос туғма хусусиятлар билан дунёга келади. Шундай экан, одам боласи туғилгандан сўнг, унда шахс бўлиб щаклланиши, етук инсон бўлиб вояга етиши имконияти мавжуд бўлади. Шунинг учун Президентимиз Ш.М.Мирзиёев “Ёшларимизнинг мустақил фикрлайдиган, юксак интеллектуал ва маънавий салоҳиятга эга бўлиб, дунё миқёсида ўз тенгдошларига ҳеч қайси соҳада бўш келмайдиган инсонлар бўлиб камол топиши, баҳтли бўлиши учун давлатимиз ва жамиятимизнинг бор куч ва имкониятларини сафарбар этамиз”, - деб таъкидлайди. Шахснинг ривожланиб камол топиши, ҳаётнинг ҳамма босқичларида бир хил бўлмай, балки ёш хусусиятлари ва тажрибаларига қараб ҳар хил бўлади. Тарбия жараёнида ўсаётган авлоднинг ёш ва ўзига хос хусусиятларини билиш ва ҳисобга олиш жуда зарур. Маълумки, бир хил ёшдаги болаларнинг, ўқувчи-талабаларнинг ҳар бирини ўзига

хос хусусиятлари мавжуд. Шу жумладан, таълимни ҳам ғазаб ва жазолаш билан амалга оширмаган маъқул. Зеро, зўрлаб берилган таълим бола хотирасидан тезда ўчиб кетади. Оқибатда унинг шу соҳага нисбатан қизиқиши сўниши мумкин. Бундан кўринадики, таълимнинг аввали ҳам яхши тарбиядан бошланади. Мутахассислар фикрича, оилада болага меҳрли муносабат, уларга етарли эркинлик бериш, уларни кўп таъқиб қиласлиқ, кўпроқ мулоқотда бўлиш, айниқса ижодий иқтидорликни ва тафаккурни ривожлантиришга йўналган ўйинларни бирга ўйнаш болаларда ижодий, мустақил фикрлаш қобилиятининг шаклланишига ижобий таъсир кўрсатади. Таълим-тарбия жараёнининг ёшларда ижодий қобилиятларни ривожлантиришга мос бўлиши нафақат маҳаллаларда, балки барча таълим муассасаларида (боғча, мактаб, лицей, коллеж, университет) таълим берувчи ва таълим оловчилар муносабатларини демократлаштириш, ўқитувчининг мавқеига қарашни, таълим шакли, мазмуни ва технологияларига янгича, яъни инновацион ёндашувни жорий қилишни тақозо этади. Сир эмаски, бугунги кунда ҳам кўпчилик ҳолларда мактаблардаги жараёнларда ўқитувчи хукмрон бўлиб, улар асосан билим, маълумот узатувчи ва ёшларнинг хулқ-атвори бўйича ўз фикрларини, маслаҳатларини, кўрсатмаларини билдирувчи сифатида ўзларини тутмоқдалар. Бундай ҳолат таълим оловчиларда ижодий, эркин фикрлаш қобилиятларини ривожлантиришга эмас, балки уларнинг тайёр билимлар захирасини пассив ўзлаштиришларига, уларда мажбурий итоаткорликни шакллантиришга мосдир.

Миллий қадриятларни тиклаш ва ворислик анъаналарига садоқатли авлодни тарбиялаш концепцияси ишлаб чиқилди. Президентимиз Шавкат Мирзиёев ўз нутқида: «Биз таълим ва тарбия тизимининг барча бўғинлари фаолиятини бугунги замон талаблари асосида такомиллаштиришни ўзимизнинг биринчи даражали вазифамиз деб биламиз» -деган эди.

Ёш авлодни турли ғаразли кучлардан асраш, уларни маънавий ва ғоявий жиҳатдан баркамол қилиб тарбиялаш масаласи республикамида таълим-тарбия тизимининг энг асосий мақсад ва вазифаси ҳисбланади. Бинобарин, XXI асрни ахборот асрига қиёслаштирилиши ўз маъно-моҳиятига кўра ахборот оқимининг нечоғлик қудратли қуролга айланиб ултурганидан далолат бермоқда. Ахборот-психологик қурол бўлиб, бу ҳозирги кунда энг замонавий оммавий ахборот воситалари, компьютер ўйинлари, Интернет тизими ёрдамида инсон онги орқали унинг психикасига таъсир кўрсатишга мўлжалланганидир. Бунда бошқа бир ижтимоий гуруҳ манфаатларидан қатъий назар, уни ўзига тобе қилиш, ўз қадриятларига кўндириш, бўйсундиришга қаратилган узоқни кўзлаган сиёsat амалга оширилади. Бугунги кунга келиб, турли гуруҳлар ўз ғаразли ниятларини амалга оширишда Интернетдан фаол фойдаланмоқда. Жумладан, террорчи ҳаракатлар умумий фаолиятининг 90 фоизи Интернет, ахборот технологиялари билан бевосита боғлиқ. Шу ўринда айтиб ўтиш жоизки, Биринчи Президентимиз Ислом Каримов: "...Агарки биз XXI асрда, Интернет ва интеллектуал тараққиёт ҳал қилувчи роль ўйнаётган бир даврда яшаётганимизни ҳисобга оладиган бўлсак, ҳаётимиз нақадар шиддатли суръатлар билан ўзгариб бораётганини айниқса, чуқур ҳис қиласиз. Бугунги кунда бизни ўраб турган дунё қанчалик тез ўзгариб бораётгани, яқин ва узоқ атрофимизда турли можаро ва қон тўкишлар давом

этаётгани, терроризм, экстремизм ва наркотрафик хавфи ортиб, молиявий – иқтисодий инқироз ва унинг оқибатлари янада чуқурлашиб бораётгани ҳақида ортиқча гапиришнинг ҳожати йўқ, деб ўйлайман. Албатта, буларнинг барчаси ҳар биримизни ташвишга солмасдан қўймайди ва биздан жаҳонда юзага келаётган вазиятни сергаклик билан баҳолашни талаб қиласди” -деб куйинчаклик билан таъкидлаган эди. Бугунги талаба ёшлар эртанги кунда мамлакатимиз олдида турган улуғвор вазифаларни амалга оширишга тайёрланаётган кишилардир. Бинобарин, талаба меҳнати ўзининг алоҳида хусусиятларига эга бўлган ақлий меҳнат экан, демак бу меҳнат аъло ўқишида, илмий фаолиятда ва фан асосларини ижодий ўзлаштиришда ўз ифодасини топади. Бу эса талаба ёшларнинг профессионал фаолиятидир. Жамиятимиз ривожининг ҳозирги босқичида ёшларнинг маънавий соҳадаги фаоллиги уларнинг ўз актив ҳаётий позициясини онгли ва ижодий равишда амалга оширишидан иборатдир. Бундай позиция-юртимизда озод ва обод Ватан, эркин ва фаровон ҳаёт қуриши сиёсатининг моҳиятини билишни, ижтимоий ҳодисаларга теран муносабатни, жамият тараққиётининг устувор вазифаларини чуқур ўрганишни, яъни назария билан амалиётни моҳирона қўшиб олиб боришни, меҳнаттга фаол муносабатни, юксак эътиқод ва ахлоқий фазилатларни намоён этишни англатади.

Хулоса қилиб айтиш мумкинки, тарбия-шахсни мақсадга мувофиқ такомиллаштириш учун уюштирилган педагогик жараён бўлиб, тарбияланувчининг шахсига мунтазам ва тизимли таъсир этиш имконини беради. Марказий Осиё тарихида сиёсий ақл-идрок билан маънавий жасоратни, диний дунёқараш билан қомусий билимларни ўзида мужассам этган буюк арбоблар кўп бўлган. Имом Бухорий, Имом Термизий, Хожа Баҳовуддин Нақшбандий, Ибн Сино, А. Темур, М. Улуғбек, Бобур ва бошқа кўплаб буюк аждодларимиз миллий маданиятимизни ривожлантиришга улкан ҳисса қўшдилар ва халқимизни миллий ифтихори бўлиб қолдилар. Республикализ Президенти Шавкат Мирзиёв таъкидлаганидек, “Буюк тарихда ҳеч нарса изсиз кетмайди. У халқларнинг қонида, тарихий хотирасида сақланади ва амалий ишларида намоён бўлади. Шунинг учун ҳам у қадриятлидир. Тарихий меросни асррабавайлаш, ўрганиш ва авлодлардан авлодларга қолдириш давлатимиз сиёсатининг энг муҳим устувор йўналишларидан биридир”. Агар талаба-ёшларимиз насл-насаби, аждодларнинг жаҳон цивилизациясига қўшган ҳиссасини объектив тарзда англаса, тарихий қадриятларимизни тўғри баҳолай олса, бугунги мустақиллик ва истиқлолга осонлик билан эришилмаганлигини теран тарзда мушоҳада қилиш даражасидаги интеллектуал салоҳиятга эга бўлади. Натижада ёшлармиз онгида миллий ифтихор ва ғурур билан бирга ворислик, Ватан тақдири ва келажаги учун маънавий масъуллик ҳисси барқарор бўлади. Жамият томонидан қонунчилик йўли билан белгиланган талаблар фуқаро хулқини баҳолаш, хатти-ҳаракатлари моҳиятини таҳлил қилиш учун мезон бўлиб хизмат қиласди. мустаҳкам маънавий иммунитетли, ўзининг фикрларини равон айта оладиган, юқори марраларга эришувчан авлодни тарбиялаш учун оила ва маҳалланинг роли жуда катта аҳамият касб этади. Ҳеч кимга сир эмас, инсоннинг қалби ва онгини эгаллаш, айниқса, ёшларнинг маънавий дунёсини заҳарлашга қаратилган турли хавф-хатарлар ҳам кучайиб бораётган бугунги кимлигини, томирларида

қандай буюк шахсларнинг қони оқаётганлигини, қандай бебаҳо мерос ворислари эканини теран англаб, имон-эътиқоди мустаҳкам, она юртга муҳаббат ва садоқат туйғулари билан шаклланган ва шуни ҳис-туйғуси билан яшайдиган ёш авлодгина муқаддас заминимизни ёт ва бегона таъсирлардан, бузғунчи ғоялардан сақлашга ҳамда Ватанимизни ҳар томонлама равнақ топишига ўз ҳиссасини қўшишга қодир бўлади.

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати:

1. Шайх Муҳаммад Содиқ Муҳаммад Юсуф. «Ҳадис ва Ҳаёт». Тошкент 2008.
«Шарқ» 3-жуз.
- 2.И.А.Каримов.Ўзбекистон XXI аср бўсағасида: хавфсизликка таҳдид, барқарорлик шартлари ва тараққиёт кафолатлари. // Хавфсизлик ва барқарор тараққиёт йўлида.6-жилд.-Т.: Ўзбекистон, 1998.
3. Ш.М. Мирзиёев. Эркин ва фаровон, демократик Ўзбекистон давлатини биргаликда барпо этамиз. - Тошкент: «Ўзбекистон», 2016.
4. А.С.Макаренко. «Педагогическая поэма». Москва: 1935. «Популярная литература.».